

2024 Tavaszi kiadás

36.szám

Tisztelt Szülők!

Kérem, hogy **adójuk 1 %-át ebben az évben is** ajánlják fel a Napsugár Óvoda részére, hogy a **Játékos Világ Alapítványunk** az óvodás gyermekek fejlesztését támogathassa.

Amennyiben családtagjaik, ismerőseik még nem kötelezték el magukat más szervezet felé, kérjük, ajánlják figyelmükbe óvodánk alapítványát.

A rendelkező nyilatkozatba írják a következőt:

A kezdeményezett neve: **Játékos Világ Alapítvány**

Alapítvány adószáma: **18178481-1-42**

Alapítvány számlaszáma: **11716008-20167402**

Köszönöm szépen a szülői szervezet tagjaiból álló alapítvány kuratórium munkáját.

Megtisztelő támogatásukat köszönöm a gyermekek nevében.

Tisztelettel: Skrek Dóra

intézményvezető

Bemutakozás

Rácz-Dienes Adrienn vagyok, a Napsugár Óvoda új óvodapszichológusa. Eredetileg gazdasági végzettséggel rendelkezem, de a pszichológia iránti érdeklődésem nagyon régóta jelen van az életemben. A második kisfiam születése előtt gondolkodtam el komolyabban azon, hogy váltok és a segítő szakma lesz az én utam. Szerencsére, ez lett életem egyik legjobb döntése. Csak azért az egyik, mert a legjobb döntés az, hogy három gyereket vállaltunk férjemmel. Gyakorló anyukaként szinte nem is volt kérdés, hogy a pszichológián belül a gyermekpszichológia irányába fogok képződni. A két kisebb fiammal való várandósságom és otthon töltött idő alatt végeztem a pszichológiát a Károli Gáspár Református Egyetemen Fejlődés- és Klinikai Gyermekpszichológia szakirányon. Közben a Magyar Relaxációs és Szimbólumterápiás Egyesületnél elvégeztem az Autogén Tréning képzést és relaxációs gyakorlatvezető lettem. Az erre épülő várandósoknak és gyermekeknek szóló specializációval pedig, azt remélem, hogy az óvodában is használható és hatékony elemeket tudok majd beépíteni a munkámba. Jelenleg pedig a meditáció és imagináció képzésben veszek részt szintén az Egyesületnél.

A kisgyermekkor és a várandósság időszaka a szívügyeim közé tartozik. Szintén pszichológus kollégámmal foglalkoztunk már kismamákkal néhány fős csoportokban, ahol az anyaságra való hangolódásban támogattuk a leendő anyukákat és írtunk már szakmai cikkeket a témában a Nestlé Hajrá Szülők kampányában is.

A képzéseken felhalmozott tudást, pszichológiai ismereteket felhasználva és gyakorló anyukaságomat nem félretéve, igyekszem majd a gyerekeket segíteni, megérteni és a szülőket is támogatni munkám során.

Rácz-Dienes Adrienn

óvodapszichológus

Iskolaérettség

Iskolaérett a gyermekem?

Alkalmas lesz majd arra, hogy szeptemberben elkezdje az iskolát?

Sok aggóató szülő felteszi magának ezeket a kérdéseket.

A kérdések megválaszolását segítheti az óvodapedagógus, az óvodai pszichológus és a logopédus is.

Az óvodáskor végére a gyermekek sokat változnak. A 6. életév az iskolába lépés megfelelő időszaka. A viselkedés, a szabálykövetés, a motiválhatóság abba a stádiumba kerül, hogy alkalmassá válik a csoportos oktatásra. Az egészséges, kiegyensúlyozott gyermek ekkorra már vágyik az iskolába.

A játékközpontúság háttérbe szorul és előtérbe kerül a tanulásra és a fejlődésre való nyitottság. Sok gyermek már ekkor elkezdi érdeklődni a betűk és számok iránt. A legtöbb gyermek 5,5 és 7,5 éves kora körül képessé válik arra, hogy iskolába menjen. Az iskolába lépéstől hosszú éveken keresztül a tanulás lesz a gyerek számára a fő tevékenységi forma, melynek minősége közvetlenül alakítja iskolai karrierjét, távlataiban pedig egész személyiségfejlődését, életpályáját.

Az iskolaérettség egy komplex pszichológiai állapotot jelöl. Az iskolaérettség olyan idegrendszeri érettségi állapotot jelent, amelyet nem lehet siettetni, gyorsítani, kierőszakolni. Ez egy tanulási folyamat eredménye, melyet számos tényező befolyásol: a család, a környezet, esetleges betegségek, bizonyos pszichikai funkciók és képességek megfelelő működése.

1. Fizikai jellemzők, mozgásfejllettség

A gyermekek testaránya megváltozik, teherbíróbakká válnak. Fontos az optimális testi fejlettség: megfelelő testmagasság, súly és egészségi állapot. Finommozgásuk, szem-kéz koordinációjuk (szemével tudja követni a kéz mozgását) sokat fejlődik, tehát alkalmassá válik, hogy ceruzával formákat másoljon. Kialakult a domináns kéz. Képesek uralkodni mozgásvágyukon, egyre jobban koordinálják és szabályozzák mozgásaikat. Az írás és az olvasás elsajátításához nélkülözhetetlen a jól működő látás és hallás. Elkezdődik a tejfogak kihullása. Fontos, hogy a gyermekek ismerjék saját testüket és biztonsággal tájékozódjanak rajta, és hogy egymástól függetlenül tudják mozgatni a végtagjaikat.

2. A gondolkodási képességek érettsége

A gyermekek figyelme, észlelése és emlékezete egyre fejlettebbé válik, és képesek ezek akaratlagos irányítására. Feladattudatuk, feladattartásuk és megértésük fejlett. Monotónia tűrésük jó, ezért képesek a számukra nem túl érdekes feladatok elvégzésére is. Az iskolaérettséghez nélkülözhetetlen a biztos alak-háttér megkülönböztetés, az alak-, szín-, forma-, és nagyságállandóságok felismerése. Azonosságok és különbségek meglátása, valamint az analízáló és szintetizáló képességek megfelelő fejlettsége is nagyon fontos.

A megfelelő szintű fogalmi gondolkodás (összefüggések felismerése, következtetések levonása, elemi logikai műveletek, ítéletalkotás) előfeltétele az olvasás-, írástanulásnak. Külön hangsúlyt kap a problémamegoldó gondolkodás (problémamegoldó rutin) képessége is. Kommunikációs képességük, beszédképességük megfelelően fejlett arra, hogy gondolataikat és érzéseiket kifejezzék. A beszédhanghallás kialakulóban van. Általános ismereteik önmagukról és környezetükről jók. Saját testen, térben és időben is tájékozódni tudnak. Számfogalmuk és mennyiségállandóságuk kialakult.

3. Társas kapcsolatok érettsége

A társas kapcsolatok szabályát megérti, elfogadja és viselkedését ezekhez igazítja. Tudjon konfliktust kezelni, el tudja viselni, hogy az iskolai környezetben nem ő a legfontosabb. A jó kudartűrő képesség (elfogadja, hogy hibáznia szabad) nélkülözhetetlen a tanuláshoz. Tudja túrni a monotonitást. Fontos, hogy elfogadja a felnőtteket és bizalommal forduljon hozzájuk, ha segítségre van szüksége. Megfelelő mértékű szocializáció nélkül lehetetlen a beilleszkedés az iskola rendjébe.

4. Viselkedés, érzelmi-hangulati működés érettsége

Nyitottá válnak a tanulásra, okosodni, ügyesedni vágnak. Érzelmeiket, viselkedéseiket képesek kontrollálni. Az iskola éretlen gyermek több részterületen vagy egész személyiségében lassabban fejlődik. Figyelme könnyen elterelődik. Fáradékony, szabálytudata kialakulatlan. Bátortalan, sok biztatást igényel, esetleg a kudarcot nehezen tűri. Egy-egy képesség fejletlensége még nem teszi lehetetlenné a tanulást, de nehézséget okozhat.

A megfelelő fejlettség eléréshez részben spontán, természetes érés, részben az óvodai és az otthoni foglalkozás, kiegyensúlyozott, odafigyelő családi háttér szükséges.

Mit tehet a szülő?

Fontos a következetes szülői magatartás, elvárásrendszer. Biztonságos családi háttér biztosítása. Rendszeres óvodába járás. Ajánlott foglalkozásokon való részvétel (logopédia, fejlesztések). Otthoni játékos feladatok (mesélés, beszélgetés, mozgás). Esetleg iskolaelőkészítő foglalkozásokon való részvétel.

A felelős döntéshozáshoz és a megfelelő tájékozottsághoz érdemes igénybe venni a szakemberek segítségét.

Budapest, 2024-01-24

Csécsei Edit
logopédus

Térítésmentes, ingyenes foglalkozásaink:

Hittan: Heti egy alkalommal

A foglalkozást vezeti: Szőke Györgyi

(A foglalkozásra jelentkezi egy szülői nyilatkozattal lehet)

Logopédia: Heti két alkalommal

Hétfő és szerda délelőtt

Logopédus: Csécsei Edit

Lábtorna: Havi egy alkalommal

A foglalkozást vezetik: csoportos óvodapedagógusok

Úszás (csak az **iskolába menő** nagycsoportosok részére): Keddenként 10-től 10:45

(a busz 9:30-ra érkezik a gyerekekért, így kérjük legkésőbb fél 9-re érkezzenek meg.)

Korcsolya: (csak azon **iskolába menő** nagycsoportosok részére, akik nem az úszást választják): a korcsolya oktatás januártól kezdődött

Programsoroló

Itt láthatók a következő félév folyamán tartandó programjaink. A fentiek az ünnepek tervezett időpontjai, azonban előfordulhat változás!

Részletes információkat az adott dátum közeledtével a csoportos faliújságokon találhatnak, illetve tájékoztatást kapnak az óvoda e-mail rendszerén keresztül is.

Kérjük, mindig kísérjék figyelemmel az Óvónénik üzeneteit

- A nevelési évben 5 nevelés nélküli szakmai napot tervezünk:

2024. április 5. péntek

2024. június 25. kedd

2024. augusztus 23. péntek

2024. augusztus 26. hétfő

- Ünnepnapok (munkaszüneti napok) időpontjai

Nemzeti ünnep: Március 15.

Húsvét: Márc.26-ápr.3.

Munka ünnepe: Május 1.

Pünkösöd: Június 1.

Évzáró: máj.27-jún.7.

- Ünnepek és zöldnapok:

Víz világnapja: márc.22.

Föld napja: ápr.22.

Anyák napja: ápr.29-máj.8.

Madarak és fák napja: máj.10.

Gyereknapi nap: máj.30-jún.7.

Fejlődik a beszéd

"Mikor a gyerek gőgicsél,

Isten tudja, mit beszél!

Csak mosolyog és integet...

Mit gondol? Mit mond? Mit nevet?"

(Gárdonyi G.)

A nyelv, a beszéd igen természetes, magától értetődőnek tűnő kommunikációs képessége az embernek. Csak mi tudjuk beszélt vagy írott nyelvi formában kifejezni igényeinket, szükségleteinket, érzelmeinket. Mindezt a nyelv teszi lehetővé, amelyet meg kell tanulnunk érteni és létrehozni, hogy a kommunikáció eszközeként tudjuk használni.

Valóban a természet egyik csodája, hogy a gyerek hároméves korára képes birtokban venni az anyanyelvét (akár többet is!), megérti a hozzá intézett beszédet, és mag is létre tudja hozni beszélt formáját. Anyjával, a környezettel való eddigi kapcsolattartást, a testi kontaktust egyre inkább a szóbeli kommunikáció váltja fel... A „Szeretlek!” vagy az „Ügyes vagy!” mondatok hasonló érzetet kelthetnek, mint egy ölelés vagy simogatás. A „Nem szeretlek!” a gyerekekben valódi fájdalmat kelt, és úgy is éli meg, mint a valódi eltaszítottságot.

Hogy tanul meg beszélni?

Napjainkban a kutatók egyetértenek abban, hogy a nyelvelsajátítás nem pusztán utánzás eredménye. A gyerek megfigyeli a környezetében beszélőket, elemzés alá veszi a kapott „inputot” (bevitt jeleket), azaz a nyelvi mintát, és próbálja felfedezni annak összetevőit, és szabályait, törvényszerűségeit. Így fedezzük fel anyanyelvünk beszédhangjait, amelyek építőelemei a szavaknak, a hozzájuk kapcsolódó képzőknek, jeleknek, ragoknak. Megtanuljuk a nyelvtant, azaz az elemeket egymáshoz kapcsolni, olyan szókapcsolatokat, mondatokat is létrehozni, amelyeket még senkitől sem hallottunk, mégis megfelelnek az anyanyelvünk szabályainak. Végül birtokba vesszük azt a tudást is, hogy lehet az anyanyelvünket legjobban úgy használni, hogy a környezetünkből kiváltsuk a szándékaiknak megfelelő cselekvést. Rájövünk arra, hogy bizonyos szavak, szerkezetek jobban működnek, mint mások. Ha azt mondom: „Sétálunk, Papa?”, erre azt feleli: „Nem”, mert nagyon fáradt. Ha viszont azt mondom: „Veled szeretek a legjobban sétálni a világon, Papa!”, akkor célba érek, hiszen bármilyen fáradt, mégis mindig elvisz sétálni. A végső cél: a nyelv és a beszéd eszközként való alkalmazása abban a környezetben, kultúrában, amelyikbe beleszülettünk.

Tudnunk kell, hogy rajtunk is múlik gyerekünk fejlődése. A kommunikációs igényére megfelelően válaszoló szülő segíti képességei fejlődését. Így tegyünk:

- Figyeljük úgy gyerekünket, hogy fel tudjuk ismerni kifejező, kapcsolatteremtő vágyát, testbeszédét, nevetését vagy szavait, azaz vegyük észre, ha hangadással, gesztussal vagy szavakkal közlendőjét jelzi. Adjunk elég időt kettőnk arra, hogy egymás válaszai is megszülessenek. Teremtsük meg a válaszadás lehetőségét, várjuk ki türelmesen a választ. Mindig rövid és egyszerű, jól érthető mondatokban beszéljünk hozzájuk. Játékosan kísérjük és értelmezzük érdeklődésének tárgyát, irányát, például, ha az autója felé fordul, azt mondjuk:” Igen, ott van az autó. Szép piros autó. Kié ez az autó? Hogy megy az autó?”
- Játsszunk vele sokat bújócskát, „kukucs” játékot, göcögtetőket, labdajátékokat úgy, hogy játékaink közben váltakozzanak a szerepek! Az egyszerű rímes versek, dalok nagy örömet szereznek ebben az életkorban. Külön élmény a finom testi érintés, mely biztonságot nyújt. A legnagyobb élvezet mégis a göcögtetők csattanójánál van, ahol valami igen kellemes, csiklandós érzet kapcsolódik össze a mozgással, a beszéddel. A csattanó késleltetése játék lehet a kommunikáció fenntartására. Aztán már jöhet a nevetés, amely a fénypontja a közös együttlétnek. Erre az élményre, a felhőtlen együttlétre egész életünkön át emlékezünk.
- Csináljunk kedvet a beszédhez, érezhessék, beszélni, a másik emberrel kapcsolatot tartani nagyon jó dolog!
- Vezessük rá, hogy a beszélgetéssel tudjunk egymással közölni a dolgokat, így tudjuk kifejezni érzéseinket! Elmondhatjuk, mit akarunk, és azt is, hogy mit nem. Együtt tudjunk örülni, vicces történeteket mesélünk egymásnak, amin jókat lehet nevetni, még ha azok a vicces dolog nem is velünk történtek meg, hanem a mese szereplőivel.
- Segítsük felismerni, hogy a beszéddel hatni tudunk a másik emberre, és a használata is igen szórakoztató, azaz játszani is lehet vele!
- Örüljünk és támogassuk, ha játszani akar az anyanyelvével: ha új szavakat talál ki, titkos nyelven beszél (pl. Tur-guc ir-gigy ber-ge-szér-gér-nir-gi?), visszafelé mondja ki a szavakat, vagy mindig az ellentétét mondja annak, amit éppen akar. Próbáljunk meg bekapcsolódni, hasonló módon beszélni. Faragjunk rímeket, találjunk ki érdekes történeteket! Ez a játékoság őt is arra készíti, hogy kreatívan közelítsen anyanyelvéhez.

Mit tegyünk, ha nehézségei mutatkoznak a beszéd használatában, a szavak kiejtésében?

Tudjuk, hogy vannak a beszéd-és nyelvi fejlődésnek nehezebb szakaszai, amelyek „túlélését” támogatással kell segítenünk. Ilyen a „Mi ez?” korszak. Ez a kétéves kor körüli szókinszrobbanás időszaka, amikor igen rövid időn belül megugrik a gyerek aktív szókinszének mennyisége. Ilyenkor szinte egész nap azt kérdezi, az őt körülvevő tárgyakra rámutatva, „Ez mi? „Ez mi ez? Mi történik? A tárgy–hangsor- jelentés kapcsolat kiépülésének lehetünk szemtanúi. Amikor rámutat egy tárgyra és azt kérdezi:

„Ez mi?“, akkor tulajdonképpen azt firtatja, hogy mi (a környezet) hogy hívjuk ezt a tárgyat, mert ő is úgy szeretné megnevezni, azt a nyelvet beszélni, erre a tárgyra azt mondani, amit mi. Mi a feladatom nekem, mint szülőnek ebben a korszakban? Lelkesen válaszolni, a tanulandó szavakat pontosan kiejteni, őt magát a kiejtésben nem javítani, és végig kitartónak és támogatónak maradni. A gyerek ebben a helyzetben azt is élvezi, hogy közben állandóan kapcsolat tart a környezetével. A kérdései megszólítás, kapcsolatfelvétel a körülötte lévővel. Ebben a helyzetben a kommunikáció elutasítása (Már százszor mondtam, hogy mi ez! Nem mondom többször!) nem pusztán a szókincsfejlődésében gátolhatja meg, hanem a kommunikációs kedvét is elveheti. A felnőttekétől eltérő kiejtését soha ne figurázzuk ki, ne szégyenítsük meg ezért. A gyerek eltérő, meg-megakadó kiejtését figyelembe sem vesszük, arra nem reagálunk. Egyszerűen megismételjük azt, amit mondott, a helyes formában a közlés tartalmára koncentrálnak: „Szereted a kakaót?“, „Még kérsz enni?“. Értelmezzük is: meggyünk és készítünk neki finom kakaót, illetve kenünk még egy vajjas kenyeret. Ebben az úgynevezett „korrigált visszajelzésben” nem a formára (a rossz kiejtésre) koncentrálnak, hanem szigorúan a közlés tartalmára. Ezzel lehetőséget adunk a két forma (a szülőé és a sajátja) összehasonlítására. Nem próbálunk rá nyomást gyakorolni a pontosabb ejtés érdekében, nem is gúnyoljuk ezért.

Javasoljuk:

- ☺ Ha a csecsemőkori gögicsélést nem váltja fel a gagyogás, vagy a gagyogás néhány hét alatt elsatnyul, monotonná válik, keressünk fel gyermekaudiológiai szakrendelést!
- ☺ Ha a gyerekünk beszéde két-két és fél éves koráig nem indult meg, felétlenül vegyük igénybe koraifejlesztő-logopédus szakember segítségét, keressünk fel egy beszédindító korai fejlesztő központot!
- ☺ Ha az artikuláció, a beszéd érthetősége négy-ötéves korra nem javul jelentősen, nyolc-tíz hangzót még mindig hibásan ejt, keressünk fel logopédust!
- ☺ Az iskolába lépés előtt egy évvel minden beszédhangejtési hibával forduljunk logopédushoz! Az olvasás-írás tanulásának egyik feltétele a tiszta beszédhangejtés.
- ☺ Ha gyakori nátha vagy felsőlégúti betegségek jellemzőek gyerekünkre, keressünk fel gyermek fül-orr-gégész szakembert, vagy gyermekaudiológust, hogy tisztázzuk, hátráltatják-e ezek az állapotok gyerekünk beszédhanghallásának fejlődését.

Felhasznált irodalom:

- 1.) Payne K. J.(2009): Gyerekeink játéakai, Budapest. Kláris Kiadó
- 2.) Goebel W.- Glöckler M. (2006): A nagy gyerek-kalauz. Budapest, Dr. Szőke Henrik
- 3.) Stoppard M. (2003): Mit tud a gyerek? Budapest, Park Kiadó
- 4.) Kenesei I. (2000) A nyelv és a nyelvek. Budapest, Corvina Kiadó (online elérhető: [http://www.nytud.hu/nyelv es nyelvek](http://www.nytud.hu/nyelv-es-nyelvek))
- 5.) Mérei F.-V. Binét Á. (1993): Gyereklélektan. Budapest, Gondolat Kiadó
- 6.) Pléh Cs.-Palotás G.-Lőrík J.(2002): PPL Nyelvfejlődési szűrővizsgálat. Budapest, Akadémiai Kiadó
- 7.) Gósy M. (1997): Beszéd és óvoda. Budapest, Nikol Kkt.
- 8.) Fehérné Kovács Zs. - Mácsainé Hajós K. - Szebényiné Nagy É. (2004): Együtt lenni jó... Budapest, Logopédiai kiadó
- 9.) Szabó B. (2002): Mozdulj rá! Mozgással kísért vers- és mondóka gyűjtemény. Budapest, Logopédiai kiadó
- 10.) Kenneth L. Grizzle,-D. Simms (2006): Korai nyelvi fejlődés és az ezzel összefüggő tanulási nehézségek. Gyerekgyógyászati Továbbképző Szemle.
- 11.) Neumann S.(2006): Beszélgessünk együtt! Budapest, Mosolyogj bátran! Közhasznú Egyesület, ELTE BGGYK, Demoszthenesz Egyesület
- 12.) 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról
- 13.) Gopnik A.- Kuhl P. Melzoff A. (2008): Bölcsék a bölcsőben. Budapest, Tiporex Kiadó

Csécsei Edit logopédus

Az olló használatának tanítási lépései

Mikortól adjunk ollót a gyermek kezébe?

Mindannyian mások vagyunk. Nincs ez másként a gyermekeknél sem. Vannak gyermekek, akik, már akár 3-4 évesen is boldogulnak egy ollóval. A biztos ollóhasználatához azonban sokféle készség szükséges. E készségek igazán 6 éves korra alakulnak ki, ehhez azonban az olló használatának tanítását megelőzően fontos a finommotoros képességek fejlesztése.

Először is koncentráljunk a kéz izomzatának fejlesztésére:

- Tépjük, gyűrjük újságpapírt!
- Használjunk papírlukasztót!
- Játsszunk csipeszes játékokat
- Az ujjak egymástól való külön mozgatásának gyakorlására kiválóak az ujjbábok.

Válasszuk ki a gyermek számára megfelelő ollót!

A gyermek életkorának megfelelő olló kiválasztása fontos. A kisgyermekeknek készült műanyag biztonsági pengéjű ollóktól kezdve egészen a diákollókig sokféle olló kapható. Mindenképpen fontos azonban, hogy jó minőségű ollót válasszunk, mert ha a vágás nehézkes, vagy nem túl tetszetős az elkészült alkotás, a gyermek motivációját veszítheti. Óvodáskorban az olló vége lehet tompa, de az éle akkor is legyen megfelelő a vágáshoz. Iskoláskorban már a hegyes végű ollók a célszerűek az összetettebb vágási feladatok elvégzéséhez. A bal kezes gyermekekre is gondolva, kereskedelmi forgalomban kapható balkezes olló is. A kézgyengeséggel vagy koordinációs problémákkal rendelkező gyermekeknek is léteznek speciális ollók. Ilyen például a rugós olló, melyben műanyag rugó található a két ollószem között, mely lehetővé teszi, hogy az olló automatikusan szétnyíljon és ez által a kéz ne fáradjon el. A rugó később kiiktatható, amikor a gyermek már megszokta az olló használatát.

Szabályok, keretek

Tanítsuk meg a gyermeket az eszköz biztonságos használatára! Hívjuk fel a figyelmét arra, hogy az olló kizárólag vágásra való, s azt óvatosan kell használni. Nem vágunk vele semmi mást, mint amit a felnőttel előtte megbeszélt. Asztalnál ülve dolgozunk vele. Tilos vele közlekedni! Ha mégis szükséges az olló átvitele egy másik helyre, csak zárt fémlapokkal, zárt fémlapokat a tenyérbe fogva, vagy hegyével lefelé tartva tegye azt. Tanítsuk meg az olló átadásának helyes technikáját is! Zárt lapjait a tenyerében tarthatja a kezével, és biztonságosan átadhatja a fogantyút társának.

Helyes használat tanítása

Helyes fogás elsajátítása fontos lépés. Az előnyben részesített kéz hüvelyujját az olló felső hurkába, majd mutatóujját középső ujjával együtt a másikba helyezi. Alapértelmezés szerint a hüvelykujj a felső lyukhoz tartozik, a mutatóujj alulról támogatja az ollót, a fennmaradó ujjak pedig – az olló típusától függően – az alsó lyukban vannak vagy mögötte. Létezik olyan gyerekolló, amely nagy fogóhurokkal készül, így a nagy fogóhurokba mind a négy ujj belefér, ezzel könnyebbé válik az olló irányítása.

Az ujjak tudatos elkülönült mozgatása és az olló megfelelő szögben való tartása nagyon fontos.

A vágás során a papírt mozgatjuk, nem az ollót, tehát nem az ollós kezünket irányítjuk, hanem a szubdomináns kezünkkel segítjük a lapot az olló alá.

Ha nem zárjuk ütközésig, sokkal szebb az eredmény.

Fokozatosság

Kezdjük a vágást más anyagokon, s aztán fokozatosan nehezítsük az ollós feladatokat!

- Szeleteljünk gyurmát! Kérjük meg, hogy hengerítsen, kígyót, kiflit s azt vágja el nekünk ollóval kisebb darabokra. Ha ez már megy neki, akkor a hengerített kígyón jelöljük meg kis csíkokkal neki, hol vágja el a gyurmahengert.
- Adhatunk kifőtt spagetti tésztát is gyermekünknek, hogy azt az ollóval aprítsa fel nekünk.
- Kicsit nehezebb, de akár szívószálat is felvághat, amiből azután nyaklánc fűzhető.
- Játsszunk fodrászosat! Kivágott fejformára hajként papírcsíkokat, fonalat ragasztunk, melyet levág ollóval.
- Színes papírcsíkokat vágjon kisebb darabokra, ebből készülhet pl mozaikkép.
- Csíkokat vághat, amiből karkötőt, láncot fűzhet.
- Vágás vonal mentén: Első lépésként függőleges, rövid bevágásokat vágjon szaggatott vonal mentén. Ezt követően a sorrend vízszintes rövid, majd függőleges hosszú, azután vízszintes hosszú, ezt követően cikk-cakk, utána enyhén íves, ezután hullámos vonalak következzenek, végül az alakzatok. Természetesen ezeket a gyakorlatokat játékos formában adjuk a gyermeknek, a tevékenység végzése közben, már alkotásokat hozunk ezzel létre.

Irodalom:

- Sárosdi Virág (é.n.): Így tanítsd meg az olló használatára 1.- 2. rész , Letöltés: gyereketeto.hu (2020.06.01.)
- Vörösne Bélik Andrea (é.n.): Játékos ollóhasználat, amit minden gyerek imádni fog, Letöltés: mokastanitas.hu (2023.05.29.)
- Hogyan tanítsuk meg gyermekünket ollóval bánni? 04.30, Letöltés: jatekliget.hu (2023.05.29.)
- neteducatio.hu

A MEGFELELŐ SZEM-KÉZ KOORDINÁCIÓ AZ ISKOLAÉRETTSÉG FELTÉTELE, HOLOTT FELNŐTTKÉNT IS KEVESET TUDUNK EZEKRŐL

A mai gyerekeknél az iskolaérettségi vizsgálat része a kéz-láb- és szemdominancia megállapítása, ami azért fontos, mert keresztdominancia esetén szükség lehet a fejlesztésre, ugyanis nagyobb az esély az úgynevezett dominanciazavarra, ami olyan hétköznapi dolgokban okozhat problémát, mint a vonalközbe írás vagy a térbeli tájékozódás.

A szem és a kéz összehangolt irányítása, mozgatása nélkülözhetetlen a mindennapi élet során, a tevékenységek pontos elvégzéséhez, a játékon, öngondoskodáson, írás-olvasáson át a munkavégzésig. A gyermek iskolás korában akkor tud a vonalközben írni, ha a szemével úgy képes követni a keze mozgását, hogy közben nem a kezére, hanem a leírt szövegre néz. A perifériás látását használja a keze irányításához.

A szem-kéz koordináció fejlődésének folyamata onnantól kezdődik, amikor a csecsemő felfedezi a végtagjait. A kezdeti akaratlan, összerendezetlen mozgásokból idővel tudatos és koordinált mozgás alakul ki

Optimális esetben az egyik kéz már három-négy éves korban határozott dominanciát mutat. Általában a választott oldalon működik élesebben a fül, pontosabb a láb, és azon az oldalon van a vezető szem is. Ilyen esetben azt mondjuk, hogy a dominanciája jobb vagy bal oldali.

Azonban a gyerekek elég jelentős részénél nehézség jelentkezik a dominancia kialakulásánál. Még az óvoda középső csoportjában is jellemző, hogy hol egyik, hol másik kezükkel nyúlnak a tárgyak után, cserélgetik a kezüket rajzolás közben, egyes tevékenységeket jobb kézzel, másokat bal kézzel végeznek. Jó, ha iskoláskorra kialakul a domináns testoldali kézhasználat, néha mégis megfigyelhető úgynevezett »kétkezesség«. Ha a koordináció jól kialakul, ez nem okoz nehézséget. Létezik úgynevezett »keresztzett dominancia«, amikor a különböző működések nem ugyanarra az oldalra kerültek, tehát a jobbkezesség mellett jobb szem, de bal láb dominancia van jelen. Érdekes ebben az esetben mozgásterápiás fejlesztést igénybe venni, lehetőség szerint a nagymozgásokon, egyensúlyfejlesztésen, reflexleépítésen keresztül. Ha a nagymozgások és a finommotorika elmarad az életkornak megfelelő szinttől, fennáll a szem-kéz koordináció fejlődésének problémája. Emögött állhat a korábban már említett keresztdominancia, de látásprobléma vagy nehezített izomműködés is eredményezheti, ezért is fontos utánajárni.

Nem a keresztdominancia a gond, hanem az, ha ez zavart okoz, és nem járunk utána

Emellett nagyon fontos, hogy már a kisgyerek intézménybe kerülésekor – akár bölcsődében, akár óvodában történik –, tilos egyöntetűen arra tanítani a gyerekeket, hogy a jobb kezükbe vegyék a kanalat, ceruzát. Lehetőséget kell adni a választásra. Ugyanis dominanciazavart nemcsak a keresztdominancia, de az átszoktatás és az úgynevezett ambidextria, vagyis kétkezesség is okozhat. Ezeknek a következményei a beszédfejlődéstől a tájékozódáson át az írás és olvasástanulásig számtalan helyzetben okozhatnak zavart, ezért fontos már az első jeleknél szakemberhez fordulni, például a Pedagógiai Szakszolgálaton keresztül, és megkezdeni a megfelelő fejlesztéseket. Felnőttként az ember általában már kompenzálja az esetleges hiányosságokat, ha annak idején nem kapta meg a szükséges fejlesztést, de még ilyenkor is érdemes felkeresni egy gyógygyógypedagógust.

Ezek a szem-kéz/láb fejlődésének életkori állomásai:

Kétévesen:

- az egyik kezét szívesebben használja az egykezes tevékenységek során
- csippentve emel fel dolgokat
- mutat, bökdös, simogat
- kockákból képes tornyot építeni
- önállóan eszik
- segítséggel öltözködik

Háromévesen:

- fel tud öltözni (segítség a cipzár, gomb, zokni esetében kell, még felcseréli a cipőit, fordítva veszi fel a pólót nadrágot)
- képes pohárba vizet tölteni
- önállóan eszik, kevésbé maszatosan
- önállóan mos fogat
- a tárgyakat képes követni a szemével
- az alapvető irányokat tudja és használja (fel, le, be, ki)

Négy-öt évesen:

- egyre pontosabban rajzol, a ceruzát áthelyezi oda, ahonnan folytatni szeretné a rajzolást, ábrái felismerhetők
- követi a rajzok körvonalait, de még pontatlanul
- 10–25 darabos kirakóval is képes elbánni
- a labdával dobás-elkapás kialakulóban van, elkapásnál az egész karját és kezét használja, és megtanulja a felülről dobást
- képes az irányok fogalmának pontosabb meghatározására (fel, le, be, ki, alá, mellé, elé, fölé, közé stb.)

Öt-hat évesen:

- fákat, állatokat, embereket, házakat rajzol, betűket másol, körbe rajzolja a formákat
- pontosabban színezt, de még kimegy a vonalból
- leírja a nevét
- késsel-villával eszik
- ollóval képes egyenes és görbe vonal vágására is
- óvatosan viszi a dolgokat
- képes egyszerre állni, tárgyat tartani és beszélni
- képes kisebb gyöngyök fűzésére

Néhány játék, amivel támogathatja egy szülő a szem-kéz koordináció fejlődését:

- lufi ütögetés
- labda elrúgása és elkapása, pattogtatása
- kisebb-nagyobb kockákból álló építőjátékok használata
- gyöngyfűzés
- kalapálós játékok
- színezők, kifestők

Forrás: Vajda Zsuzsanna gyógypedagógus-mozgásterapeutával készült interjú

Húsvét

A naptári év ünnepei közül a karácsony tűnik nagyobbnak, holott hagyományosan a húsvétot régebb óta ünnepeljük, a mainál sokkal nagyobb pompával. Mi okozza ezt a különbséget?

Évszázadokon át a keresztény Európában a húsvét volt az év legnagyobb ünnepe. A karácsony – Jézus születésének emlékünnepe – az emberiség megváltásának ígéletét jelentette, míg a húsvét az ígélet beteljesülését.

A húsvét nem a mai munkaszüneti napokat jelentette a hagyományos világban, hanem a farsang után kezdődő, nagybőjttel együtt a húsvétvasárnapot követő „fehérvasárnapig” tartó időszakot. Ezen belül a virágvasárnapkal kezdődő hét már megkülönböztetett fontosságú volt az előkészületek miatt. A hiedelem alapú és a vallási hitben gyökerező szokások nagycsütörtöktől húsvét hétfőig tartottak. A farsangot lezáró hamvazószerdával kezdődő nagybőjtre általánosan jellemző volt, hogy ilyenkor a falusi emberek tartózkodnak a nehéz ételek fogyasztásától. Ennek praktikus oka is volt: egyébként is megfogyatkozott a téli disznóvágásokból származó hús mennyisége – a sonkát kivéve. Országszerte bab-, lencse-, káposztaételek, tésztafélék kerültek az étlapra, a bőjt a mértéke pedig nagypénteken csúcsosodott ki.

Táji különbségek mutatkoznak többek között a bőjti hetek megnevezéseiben is. A hamvazószerdától húsvétig tartó hetek elnevezése a szórakozásokra és munkavégzésekre vonatkozó tilalmakat fejezik ki: félhét vagy csonka hét, guzsahét, süket hét, fehér hét, fekete hét, virághét és a nagyhét. A guzsahét az asszonyi szövés-fonás befejezésének idejére utalt: tavasszal elkezdődtek a mezőgazdasági munkák, abbamaradtak a feldolgozó-, azaz benti kézimunkák. A süket hét a zenés vigalmak tiltására utalt, a fehér hét a nagymosás hete volt: ekkor kellett kimosni a téli ágyneműt. A virághetet pedig a virágültetésre szánták. A hagyományos ünnepi rendben Virágvasárnap örömnepnek számított, mivel ezen a napon Jézus Jeruzsálemi bevonulására emlékezett a keresztény világ. A templomban megszentelt barkát otthon eltették, a ház ereszébe dugták, illetve az istálló gerendájába szúrták, és sokféle védelmi funkciót tulajdonítottak neki. Ma ezért „húsvéti virág” a piacokon kapható barkaág.

A húsvéti ünnepkör legszigorúbb időszaka a nagyhét. Milyen különleges szokások éltek ebben az időszakban a magyar falvakban?

Legszigorúbb és egyben legsűrűbb időszaka a húsvéti ünnepkörnek a nagyhét, így szokásanyagában is rendkívül gazdag, különösen a nagycsütörtöktől kezdődő időszak. Ezzel a nappal a Krisztus áldozathozatalára való emlékezés, a gyász kifejezése kerül előtérbe úgy az egyházi szertartásban, mint a népi szokásrend különféle rétegeiben. A csütörtöki szentmisén megfosztják az oltárokat a díszes leplektől – ezt hívják oltárfosztásnak, másutt oltárrablásnak –, Krisztus szobrát bebugyolálják, és elkezdik felállítani Krisztus koporsóját.

A húsvéti történet legmélyebb pontja a nagypénteki gyásznapi. Ekkor Kalocsa környékén az asszonyok gyászba öltöztek, így mentek a templomba Jézuskát csókolni. Ilyenkor az erdélyi szász asszonyok és lányok is gyászruhát öltöttek.

Mind a katolikus, mind református kegyességnek évszázadokon át része volt *a passió előadása* és *a lamentáció*. Ezek anyagát az evangélisták szövegeiből és Jeremiás siralmaiból merítették.

A nagypénteki bőjt különlegessége, hogy minden vallási felekezetnél szokás volt. Általánosságban a naponta háromszori étkezés megengedett ezen a napon, de sokan ennél kevesebbszer és kevesebbet ettek. A férfiak pálinkát fogyasztottak, mert ami folyékony, az „nem étel”. Balatonszentgyörgyön a reggeli is pálinkából és kenyérből állt. Büssüben délig semmit sem ettek, az ebéd tejes leves és babfőzelék volt, amit sós vagy paprikás pogácsával egészítettek ki. Volt, aki egész nap csak három szem búzát és három korty vizet vett magához, mert a hiedelem szerint így meg tudta mondani halála idejét.

A nagypénteki tilalmak mellett legalább ennyire fontosak a kötelező teendők is. Számtalan példát találunk a lakókörnyezet megtisztítására vonatkozó konkrét és mágikus cselekvésekre is. A porta rendbetétele mellett elvárás volt az, hogy húsvétra frissen meszeljék ki a házat, és a téli ágyneműt mossák ki. Több kutatási adat is van arra, hogy nagypéntek hagyományosan a féregűzés ideje. Ehhez – ha hihető – a háziasszonynak hajnalban meztelenül kellett körbefutnia a házat

agypénteken sokfelé hitték, hogy aki még napkelte előtt megmosdik a patak vagy a folyó vizében, az egészséges lesz, a lányok pedig megszépülnek tőle. Az idősök úgy tartották, hogy Jézus ezen a napon kelt át a Jordán-folyón, melynek vize ennek következtében aranyvízzé változott. Ezért van gyógyító ereje a folyóvízben való mosakodásnak.

Húsvétkor a halottakról is illik gondoskodni, megemlékezni, ennek pedig szintén nagypénteken van a rendje.

Nagypéntekre számos munkatiltalom vonatkozott. Egyes helyeken azt hitték, hogy a nagypénteken sült kenyér kővé válik, és hogy nem szabad baromfit ölni, mert az az állatok pusztulását vonja maga után. Érdekes nagypénteki hagyomány az ajándékozás is: helyenként az egyháznak, a pásztoroknak és a szegényeknek adtak ilyenkor ajándékot.

Általános szokás szerint ez volt az az ünnep, amelyre illet új ruhában megjelenni, ami az eladó sorba jutott lányok számára volt jelentős. Ezen a napon kerül sor a víz, a tűz és az ételek megszentelésére. A vízszentelésről napjainkban inkább az erdélyi katolikus falvakból kaphatunk még hírt. A tűzszentelést általában a templom melletti kertben végezték el, a zsarátnokokból kellett hazavinni az új tűz fellobbantásához.

A tisztítás, égetés, az életvitel lefokozása a böjttel együttesen a lezárás és előkészület jegyében történt. Nagyszombatot a katolikus falvakban a feltámadás templomi szertartása és a körmenet tette az ünnepkör jelentős napjává, mintegy fordulóponttá is. A feltámadás – újjászületés, kezdet – talán ekkor jelenik meg a szokások körében a leghatározottabban. A templomban és a körmeneten való megjelenés a falu közösségének a legintegratívabb ideje és eseménye, olyan „szemle”, amelyen mindenki megmutatkozik.

Forrás: Verebélyi Kincső szokáskutató interjúja alapján

Hand-Made by
Lodygina Natalya
varegkingradostly.ru

Tojásdíszítési módok, technikák:

A magyar hímes tojás díszítésének jelképrendszere van. Az ősi kultikus jelek a régi magyar élet és hitvilág minden fontos mozzanatát tükrözik. A rajzokban felismerhető a pásztorkodás, lovas élet, természet, örök élet, termékenységvarázslás, bajelhárítás és a világmindenség ábrázolása. A hímes tojás hagyománya olyan ősi múltból érkezik hozzánk, olyan mélyen bennünk van, hogy ezer év alatt sem az idő, sem új szokások, sem idegen befolyás és elnyomás nem tudta a magyar nép életéből, lelkéből kitörölni.

1. **Berzselés** - A tojásokra bevizezett petrezselyemlevelet simítunk. Szorosan bekötjük egy nylonharisnya darabba vagy gézbe, majd festékfürdőbe állítjuk. A kész tojásokat kicsomagolva ott marad világosan a levél helye.

2. **Kőtojás**

Nem kell hozzá más, csak tojás alakú kavicsok, üvegfesték, és egy kis kezűgyesség.

Eredeti népi motívumokkal

3. **Tojásfestés alufóliával**

Gyűrd össze, majd simítsd ki a négyzet alakú alufóliát, majd kend be akrilfestékkel. Helyezd el a tojást a festékes fólia közepén és finoman borítsd be vele a tojást. Óvatosan nyomd rá a fóliát a tojásra, majd nyisd szét és kivétel után hagyd megszáradni a festéket. Ha szeretnéd, hogy többszínű legyen a tojás, végezd el ugyanezt egy vagy több színnel ugyanezen a tojáson.

4. Pöttyös tojás

Fesd be a főtt tojást egy általad kiválasztott színnel, majd hagyd megszáradni. Tégy apró pöttyöket (vagy csíkokat) ragasztóból (vagy ragacspöttyöket) a tojásra. Egy tálba tégy színes homokot, majd mártsd bele a ragacsos tojást. addig forgasd a tálba, amíg minden ragasztópötty megtelik homokkal.

5. Decoupage technika

Tisztítsd meg a nyers tojást ecettel, majd töröld finoman szárazra papírtörölővel. Egy tűvel óvatosan szúrd ki a tojás tetejét és engedd, hogy a belső része kifolyjon. Öblítsd ki a tojást, majd hagyd megszáradni.

Kend be a tojást ragasztóval kicsit nagyobb területen, mint a ráhelyezendő kép mérete. Tedd rá a képet, majd vigyél fel rá további ragasztót és finoman simítsd el. Végül hagyd megszáradni.

6. Márványos tojás

Kellékek: nagy üvegedény, pasztellkréta maradékok, zöldségreszelő, pausz- vagy újságpapír, átlátszó lakk spray.

Reszeljük le papírra a pasztellkrétát. Töltsük meg az üvegedényt nagyon forró vízzel. A reszelt kréta darabkáit dobjuk a forró vízbe. Ahogy a kréta olvadni kezd, tegyük bele a keményre főtt vagy kifűjt tojást. Kanál segítségével forgassuk meg a vízben. A színes krétaviasz mintázatot hoz létre a tojás felszínén. Óvatosan emeljük ki, és helyezzük a tálba, papírra száradni. Mihelyt megszáradt, fújjuk le átlátszó lakkal.

7: Mozaik tojás:

Az alkotás hevében gyakran előfordul, hogy egy-egy tojás összetörik. Aggodalomra azonban semmi ok, mert az apró darabokból egy erős ragasztó használatával natúr vagy egyszínű festett tojásokra nagyon szép mozaik mintákat készíthetünk.

8: Magos tojás

A tojásokat szabadon díszíthetjük különböző magvakkal, termésekkel, melyek otthon a háztartásban is fellelhetőek. Nem kell más hozzá, mint egy ecset, ragasztó és a magvak Pl: Lencse, bab, szárított zöld illetve sárgaborsó...

9: papírvirágos tojás

A lyukasztóban összegyűlt apró színes korongok és egy ragasztó felhasználásával nagyon vidám, színes tavaszi tovasokat lehet készíteni.

10: Tekert tojás

Végül de nem utolsó sorban a fonaltereléses technikát ajánljuk, melyhez az alkotónak csak ragasztóra, színes hímzőfonalakra, és egy jó adag türelemre van szüksége. A tojás felületét beragasztózva a fonalat szorosan körbe-körbe tekercselve alakítjuk ki a színes sávokat egészen addig, míg a teljes tojást be nem fedjük. A technika alkalmazásánál figyeljünk, hogy egyszerre kb. csak 1 centiméteres sávokat ragasztózzunk be, így könnyebb is fogni a tojást valamint ha a ragasztó megszárad a fonal nem fog odaragadni és akkor hiába a munkánk.

Hagyományos tojásfestő motívumok:

Az alábbiakban összeválogattunk néhány hagyományos tojásfestő motívumot, melyek jelentéssel bírnak. Természetesen a gyerekek számára ezek a minták még nehezek, de színezőként kinyomtatva már ebben a korban is ismerkedhetnek velük.

Dobkőteles, Baranya
(kör és kereszt)
circle, cross

Rákfarkas, Losonc, Hont
(kereszt, napkerék, istenlétra, életfa)
cross, sun wheel, rays God's ladder, tree of life

Kakastaréjos, Gyimesközéplak
(napkerék-élet, termékenység)
sun wheel (swastika), life, fertility (cock's comb)

Forgós-gereblyés, Erdély
(napkerék, bőség, kéz)
sun

Ujjas, Gyimesközéplak
(kereszt, kéz, égi energia, bajelhárítás)
cross - source of strength hands - averting evil

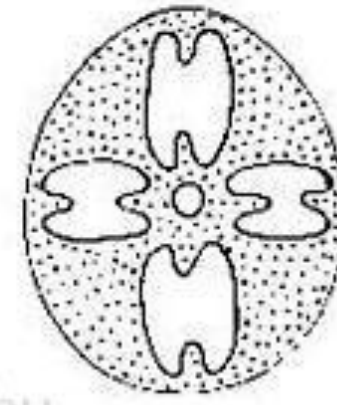
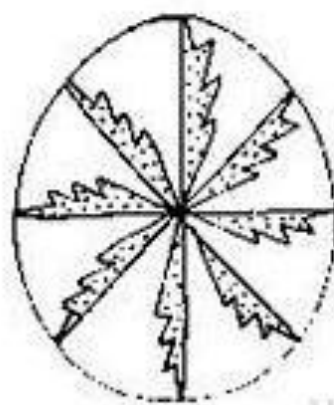
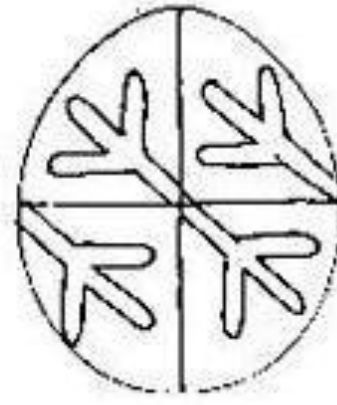
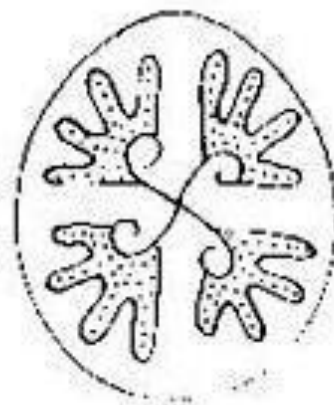
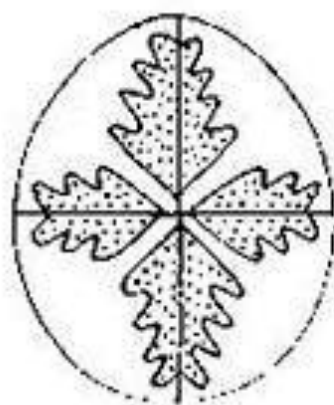
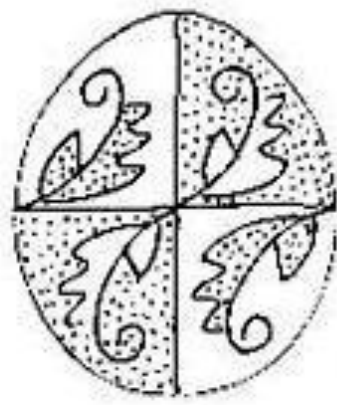
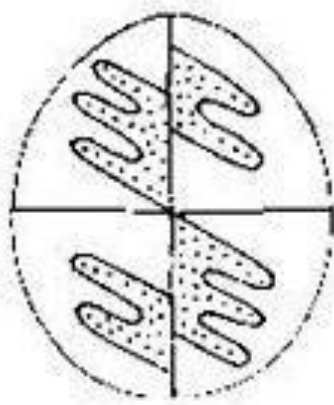
Nagy cserelapi, Gyimesközéplak
(meander, családi összetartás)
meander, family unity

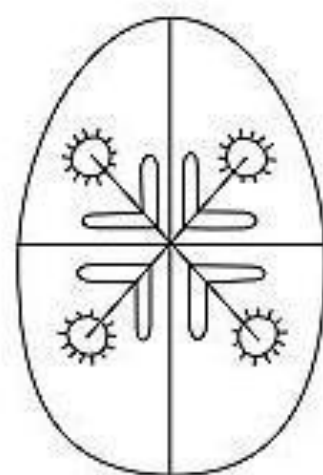
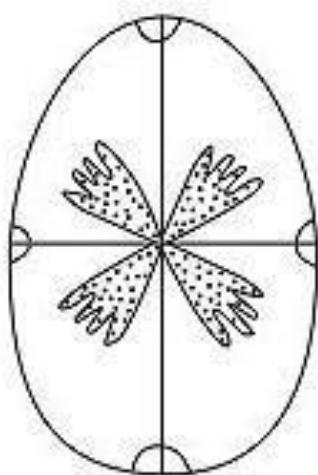
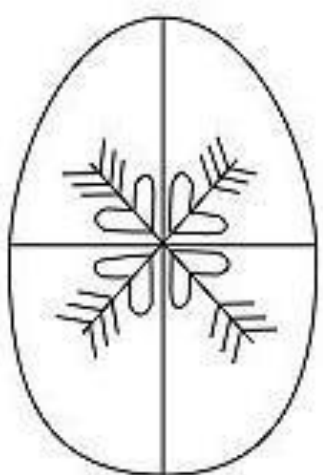
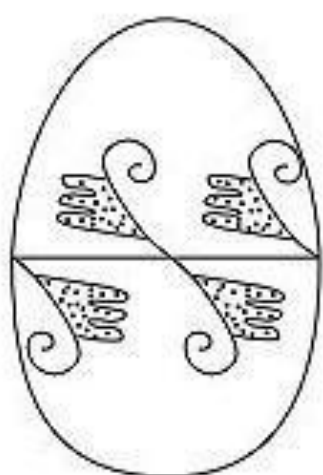
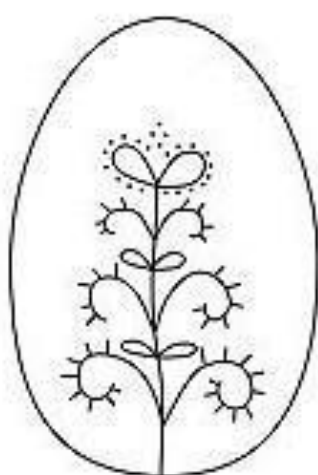
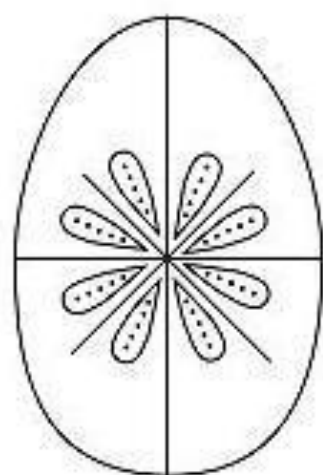
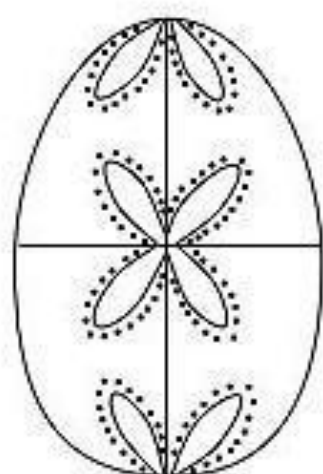
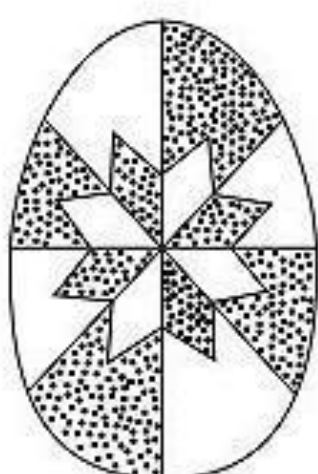
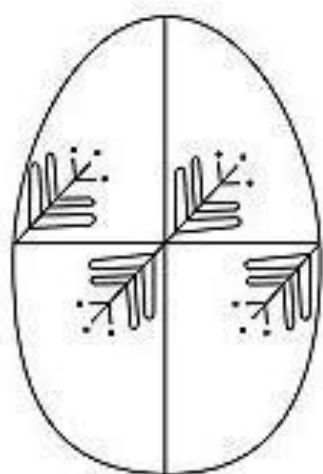
Kos, Szatmár
(megújulás, bőség)
ram, sun, renewal, abundance

Békás, Baranya
(termékenység, szerelem)
frog, fertility, love

www.kreativvagyok.hu

„Zöld kuckó”

Tavaszi munkák a kertben

Amint kisüt a nap, az ember kimerészkedik a kertbe és az első amit meglát, hogy itt az ideje egy **kis takarításnak**. Összegereblyézzük az utolsó lombseprés óta lehullott és ottmaradt leveleket, a letörött ágakat és egyéb téli hulladékot. Ki lehet takarni a téltől óvott kényesebb növényeinket. A díszfüvek száraz hófedte levelei télen is szépen díszítettek, most viszont tövig vissza kell őket vágnunk. Böven akad az évelők között is visszavágandó, elszáradt lombzat.

Még mielőtt elkezdené hajtani, nőni, jót tesz a **pázsitnak** egy gyepszellőztetés.

Március-áprilisban aki igazán gondos jó kis komposztot készített az ősszel összegyűjtött növényi részekből azt most szépen elteríti a gyepen és elgereblyézi.

Fűmag vetéshez április a jó időszak.

Receptem az alábbi:

A talajt simára és aprómorzsálékosra előkészítjük. Kiszórok az előírt 40g/m²-nél több úgy 60g sport fűmagot és arra 2 cm vastag darált tőzeget teríték majd megint hengerezek. A magvetésre kiszórok 40g/m² NPK kombinált műtrágyát és 14 napig nedvesen tartom a vetést. Első fűnyírás után gyönyörű egybefüggő a gyeper és nincs esélye a gyomnak.

Ha nincs tűzegtakarás akkor gereblyével kapáló apró mozdulatokkal dolgozzuk a magot a talajba ezt én „cöcögésnek” neveztem el. Aki „cöcögött” már velem tudja hol a dereka.

Lássuk a fákat! Előfordul, hogy némelyik megsínyli a telet: lehetnek kisebb fagyások, a hó alatt letörhetett néhány ág. A töréseket vágjuk tisztára, és kezeljük lesebkezelő szerrel és vágjuk le az elszáradt részeket. Mielőtt beindul a nedvkeringés a fában, végezzük el a koronaalakítást, vágjuk le a nem kívánatos irányba növő ágakat és a vízajtásokat.

A jobb termés érdekében **gyümölcsfáink** zömét évente metszeni szükséges. A nyeles fakaparóval és a drótkéfével végzett fáradságos és hosszadalmas ám hasznos munka a fatörzsek manuális tisztítása, mert az elváló kéregripacsok alatt tömegesen teleltek át a kártevők tojásai, bábjai és a betegségek spórái. Ami lepotyog égessük el **ez megelőzés!**

Növényvédelem: A magam módján, én egész télen etetem a cinkéket és elvárom tőlük, hogy tavasztól igenis dolgozzanak és egyék meg a kártevőimet. A cseresznyém sosem „kukacos”

(a cseresznyelégység lárváját nyűnek hívják) és mivel a levéltetvek ellen sem lépek fel jelentős katica állomány bontakozott ki nálam.

Amikor rovarok ellen permetezünk a jó is pusztul ezt ne feledjük utána magunkra maradunk a küzdelemben. Az alapelvem amit drága nagyapám mondott: „Kisleányom,” **ha azok nem volnának mi se lennénk**” és a biodiverzitás azaz az élet sokszínűsége ami óvandó a mai vegyszeres világunkban és járjunk el akkor, ha muszáj és, ha lehet úgy, hogy ne pusztítsunk ki mindent magunk körül.

Rügypattanás előtt van itt az ideje a lemosó permetezésnek. Ennek az a jelentősége, hogy ilyenkor sokkal töményebb koncentrációban juttathatók ki a vegyszerek, anélkül, hogy a növényt károsítanánk vele. A kórokozók pedig már felébredtek téli álmukból, és jóval érzékenyebbek a vegyszerekre. A permetezés nem jelent szükségszerűen „mérgeket”! Akinek gyümölcsfái vannak, és idegenkedik a szermaradványok gondolatától (ezek jelenléte egyébként a helyesen időzített vegyszerezéssel és a várakozási idők betartásával kivédhető), annak sem kell lemondania a kártevők elleni védekezésről, hiszen kaphatók és alkalmazhatók „biovegyszerek” is. Ilyen pl. a régi, jó bevált bordói lé, vagy a mézskénlé.

Ezek nem felszívódó hanem kontakt szerek, tehát olyankor érdemes kijuttatni őket, amikor néhány napig várhatóan nem esik. Használatuk még a biotermesztésben is engedélyezett.

A **cserejéket** is érdemes végignézni, a szükséges alakításokat elvégezni. Metszeni a díszcserjék esetében igen változó időben és módon szükséges. Most márciusban metszük vissza a túlburjánzott cserjéket, vágjuk vissza a nemkívánatos részeket, de a legtöbb díszcserjét amúgy nem kell metszeni inkább ifjításnak nevezném. A cél, hogy ne kopaszodjanak, fásodjanak el és dúsan virágozzanak és szép formájuk legyen. Amit nagyon

Kell visszavágni az a nyári orgona (Buddleia) minden márciusban az előző évi elvirágzott vesszőket tövig vágjuk vissza, de az aranyvesszőt (Forsythia) csak virágzás után vághatjuk vissza különben nem lesz virága, mert az előző évi hajtásokon virágzik!

A cserjék metszésekor fontos tudnunk, hogy mikor és milyen ágakon virágzik növényünk.

- ha **a virágok a vesszők oldalán nyílnak tavasszal vagy nyár elején**, akkor ezeket a cserjéket kora tavasszal nem szabad megmetszenünk, mert a virágkezdeményeket is levágnánk. **Csak virágzás után kell a vesszőket felére, negyedére visszavágni. Tavasszal a letört és előregeedett vesszőket távolítsuk el.** E csoportba tartozó növények: az aranyvesszők – Forsythia sp. a rózsaloncok – Weigela sp. a boglárkacserjék – Kerria sp. a téli jázmin – Jasminum nudiflorum, a gyöngyvirágcserejék – Deutzia sp. a korai tamariska – Tamarix tetrandra, a jezsámenek – Philadelphus sp. a díszmandulák – Prunus tenella .

- azt a cserjét, **amelyiken a virágok azokon a hajtásokon nyílnak nyáron vagy kora ősszel, amelyiket a növény abban az évben nevelt, tavasszal bátran metszhetjük.** A vesszőket tövig, a vastagabb ágakat elég részben visszavágni. Ezt kell tennünk a mályvacserjével – Hibiscus syriacus, a sudárzsájával – Perovskia sp. a nyári tamariskával – Tamarix petrandra, a cserjés pimpóval – Potentilla fruticosa, a labdarózsával – Viburnum opulus 'Roseum', kékszakállal – Caryopteris sp. a nyári orgonával – Buddleia sp. a fagyallal – Ligustrum sp. az orbáncfüvel – Hypericum sp. a hortenziával – Hydrangea macrophylla, a barátcserejével – Vitex agnus-castus.

- **vannak cserjék, amelyeken a virágok a vesszők csúcsán fejlődnek ki már az előző évben. Ezeket tavasszal szintén nem szabad metszeni, mert a virágzást is tönkretennénk.** Virágzás után ritkítsuk a bokrokat, s az ágak egy részét néhány rügyre vágjuk vissza. Ide tartoznak az orgona – Syringa sp. a bangiták – Viburnum sp.

- ha a virágok az ágakon fejlődött termőrészekben nyílnak tavasszal - mint például a borbolyáknál – Berberis sp. japánbirsnél – Chaenomeles sp. díszalmánál – Malus sp. díszcsesznyénél – Prunus sp.- akkor a növény

ágait tavasszal vágjuk vissza, ha szükséges. A hosszú vesszőket felére metsszük vissza, és ritkítsuk a koronát. Így a következő évi bimbók kifejlődését elősegíthetjük.

Ne metsszük a liliumfát – Magnolia sp. a csereszömörécet – Cotinus sp., a fás bazsarózsát – Phaeonia sp. az ecetfát – Rhus sp. a rododendronokat – Rhododendron sp. Azalea sp.

A talajtakaró növényeket sűrűbb elágazódásra bírhatjuk, ha az ültetés utáni első egy-két évben tavasszal és nyár elején visszavágjuk őket. Ilyenek pl. a kúszó madárbirsek – Cotoneaster sp.

A kúszócserjéket az első évben két-három rügyre vágjuk vissza, majd ha öt-hat ága kifejlődött, engedhetjük kapaszkodni. Ezután már csak ha szükséges - ha túl sűrű - tavasszal és nyáron nyúljunk a növényekhez. (Futórózsa, vadszőlő, kúszóloncok)

A sövényeket évente kétszer metsszük, tavasszal és júniusban. Tavasszal az előző évben növekedett vesszőket kb. 5 cm hosszúságúra vágjuk vissza. Az erősebb ágakat akár 10 cm-re is meghagyhatjuk. Fontos, hogy a sövény keresztmetszetben trapéz alakú legyen. Így alul szélesebb lesz és ott is éri a nap.

Megakadályozhatjuk a felkopaszkodást. Júniusban a második metszéskor felére vágjuk vissza a újonnan nőtt hajtásokat. Ha erősebb, vastagabb ágakat vágunk vissza, fontos, hogy elősegítsük a gyors sebzáródást, regenerálódást és megakadályozzuk a fertőzést. Ne feledkezzünk el a faplaszt használatáról. Ne feledkezzünk meg a tápanyag-utánpótlásról: használhatunk kombinált műtrágyát, vagy tartós hatású, lassan lebomló műtrágyákat, persze ha van komposzt az a legjobb.

Ha cserjéink, fáink tövét kéregmulccsal takartuk, vizsgáljuk meg, mennyire komposztálódott már az alsó réteg. Pótoljuk a kérget, hogy kb. 4-5 cm vastagon fedje talajt.

Az **öntöző**rendszereket is átvizsgáljuk ilyenkor, és próbaöntözést végzünk. Azt, hogy mikortól kell indítani a rendszert, az időjárás határozza meg.

Évelő növényeink száraz részeit is vágjuk vissza és a tápanyag utánpótlás nekik is jól jön.

Nyílik a hóvirág, tözike, hunyor, ibolya, aranyvessző, krókusz, primula és a nárciszok és a mogyoró is virágzik és a som. Fotózzanak mert szeretnék egy kiállítást a képekből!

A rózsákat március közepén metszük: a száraz és rossz helyen nőtt hajtásokat levágjuk a vesszőket felére vagy maximum harmadára vágjuk vissza. A futórózsákat tövig kell metszeni és időben nézve a többször nyílókat márciusban az egyszer nyílókat virágzás után metszük.

A mértéke: erősebb vesszőkön 2-3rügyre a gyengébbeken 5-6 rügyre metsszük.

A levelek kibomlása előtt a rózsáknak jutassunk ki rózsatápot pl. Compo 50g/tő.

Szobanövények: A tél biztosan megviselte őket, most ültessük át őket és a beteg részeket vágjuk le. Mivel több a napsütés többet öntözhetjük és tápozhatjuk őket és ha nem fagy már ki is tehetjük árnyékosabb helyre növényeinket. Én nyáron a fedett teraszon tartom őket és mindig csudaszépek őszre és télen amortizálódnak, nehéz hónapok a téliek növénynek és kertésznek egyaránt.

Egy és kétnyári növények: türelem.... csak a fagyoszentek (máj.11.-13.) után ültessük ki, mert elfagyhatnak!!! Márciusban árvácska és gombvirág van....mindig az történik, hogy kisüt a nap és követelik tőlem a petúniát meg a muskátlit...és a májusi fagyok? Akkor legkorábban április közepe a mobil virágtartókba és ha fagy bekapkodjuk őket. Kiültetni ágyásba májusban ráérünk. Most készítsünk helyet, talajt, edényt az egynyáriaknak.

Veteményes: A fóli alatt és a hobbi üvegházban már januártól folynak a munkák. Egy átlag veteményes élete a talajlazításról és tápanyag utánpótlásról szól. Vannak évelők is mint a rebarbara, mangold és sok fűszernövény mint a kakukkfű, nekem a petrezselyem abszolút áttelel és a rozmarin is néha sikerül, a sóska, spenót, fejes saláta igen korai vagy áttelel.

vethetjük márciusban: a borsót, brokkolit, fehérrépát, hagymát, zellert, káposztát, karalábét, karfiolt, kelbimbót, kelt, paszternákot, póré, retket, salátát, sárgarépát, spárgát, tojásgyümölcsöt.

Ne feledjük kertünk mindig meg fogja hálálni gondoskodásunkat!

Jankovics Ilona

<http://www.feketehegyszarazret.hu/tavaszi-munkak-a-kertben>

Gyökereztesünk vízben

Oregánó, majoránna, bazsalikom, menta, citromfű, rozmaring, paradicsom oldalhajtás, díszsalán, muskátli, citromcirok, hortenzia, leander, macskamenta, stb.

1.

Vágjunk le egy vagy több hajtást a gyökereztetni szánt növényből,

2.

elkészített hajtás,

3.

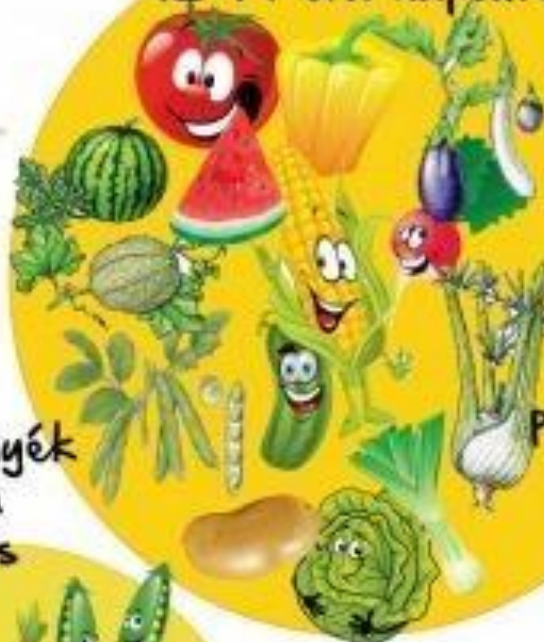
tegyük vízbe, az elpárolgott vizet naponta pótoljuk.

Mit, hova: fényigény

Teljes napra
12-14 óra napsütés

paradicsom, paprika
padlizsán, burgonya
sárga-görögdinnye
uborka, főzötök
lóbab, földimogyoró
gumós kömény
fejes saláta, retek
póré, csemegekukorica

Gyenge árnyék
6-8 óra
napsütés

sütőtök, borsó
zeller, mángold,
fejeskáposzta
kartiól,
vörös-,
fokhagyma

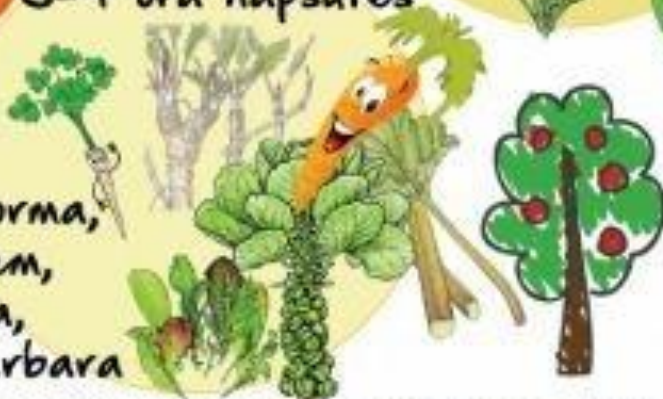
Közepes fényigény
4-6 óra
napsütés

bokor-, karósbab,
kelkáposzta,
karalábé, cékla,
sóska, spenót

Szórt fény
3-4 óra napsütés

sárgarépa, torma,
petrezselyem,
tépősaláta,
kelbimbó, rebarbara

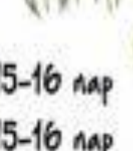
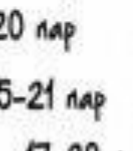
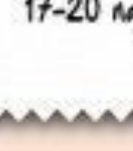
Komposztálható anyagok

A lusták és a fürgék...virágok

Virágmagok csírázási ideje szabadföldi vetésnél:

rézvirág	5-10 nap	
pillangóvirág	5-10 nap	
ősziróza	8-10 nap	
kasvirág	8-10 nap	
körömvirág	8-12 nap	
árvácska	8-12 nap	
kajnalika	8-14 nap	
gyászüvirág	8-14 nap	
díszmák	8-15 nap	
bársongyvirág	8-15 nap	
tarka katyatej	10-15 nap	
búzavirág	7-15 nap	
borzaskata	10-15 nap	
ördög szem	15-16 nap	
nyári viola	15-16 nap	
fátyolvirág	15-18 nap	
sarkantyúka	15-20 nap	
csillagfűrt	15-20 nap	
szarkaláb	15-21 nap	
oroszlánszáj	17-20 nap	

Növény-védőrség

Bazsalikom:
Paprika,
paradicsom

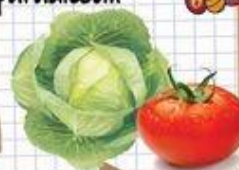
Kapor:
Káposzta,
hagyma,
saláta,
uborka

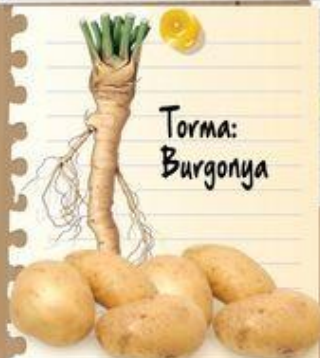
Büdöske:
krumpli,
paradicsom

Menta:
Káposzta
paradicsom

Torma:
Burgonya

Levendula:
Bab

Fokhagyma:
eper, rózsza,
paradicsom,
cékla, répa,
uborka

Zsálya:
Paradicsom, eper,
répa, káposzta

Snidling:
Paradicsom, rózsza,
répa,

Copyright Oazigazító kreáció
www.oazigazito.hu

SEGÍTSÜK KERTÜNK BEPORZÓIT! – ÉPÍTSÜNK MÉHECSKEHOTELT!

Amrein Tamásné Miskolczi Boglárka | kertészmérnök és szociológus | 2024.03.11

Az európai beporzó rovarfajok többsége a méhek, ezen belül a magányosan élő méhek közül kerül ki, munkájuk nélkülözhetetlen. Helyzetük viszont kétségbeejtő. Egy 2017 októberében megjelent tanulmány szerint például Németország védett területein több mint 75 százalékkal csökkent a repülő rovarok száma. A helyzet javulására nem sok remény ígérkezik, de fontos megtennünk, amit lehet.

Miért van egyre kevesebb beporzó?

A beporzók életének egyik legnagyobb veszélyeztetője az emberek által olyannyira vágyott szúnyogirtás.

A – Magyarországon leggyakrabban alkalmazott – melegkődös irtási módszer sokkal nagyobb mértékben pusztítja beporzóinkat, mint a célkeresztbe vett szúnyogfajokat: a kutatási eredmények szerint minden száz elpusztított rovarból csak kettő szúnyog,

a többi áldozat között pedig nagy számban találhatunk hasznos beporzókat. Mivel ezek a fajok nem húzódnak kaptárak vagy odúk védelmébe az esti órákban sem, hamar utoléri őket a halálos méreg.

A pusztulásban szerepet játszik az is, hogy a méhek immunrendszere nagymértékben legyengült. Ebben szerepe volt a különböző növényvédőszer (különösen a neonikotinoidok) használatának és a változatos virágos növényekből álló méhlegelő helyét felváltó monokultúráknak, az egyoldalú táplálkozásnak is.

Mindezek eredményeképpen az állatok egyre kevésbé ellenállóak a globális méh-kereskedelem által a világ minden tájára villámgyorsan eljuttatott élősködőkkel és az általuk terjesztett betegségekkel szemben.

Ha a magányos harcosok pusztulásához hozzáadjuk a vadon élő méhek világgálmányának drámai csökkenését, a házi méhkaptárak teljes elnéptelenedésével járó kaptárelhagyás tünetegyüttest (Colony Collapse Disorder – CCD), akkor a helyzet igencsak aggasztóvá válik.

A világméretű veszélyek, a növénytermesztés és élelmiszerellátás veszélyeztetettségének felfoghatatlan méretei és következményei miatt az Magyar Madártani Egyesület Madárbarát programja külön fejezeteket szentel

a nem madár állatcsoportok, így a beporzó magányos méhek védelmének is. Az egyesület évek óta igyekszik megismertetni a lakossággal a rovarhotelekben rejlő lehetőségeket. A szakemberek kiemelten fontosnak tartják a méhecskehotelek kihelyezését és alkalmazását, hiszen ezekkel a könnyen elkészíthető, és szinte bárhova kihelyezhető eszközökkel

hatékonyan segíthetjük a szelíd beporzók szaporodását és életben maradását.

A magányos méhek sajátosságai

A magányosan élő méhek és darazsak állandó lakói kertjeinknek – parkokban, iskolákban, óvodákban, lakótelepeken, akár több emeletnyi magasságban is találkozhatunk velük – sokszor észrevétlenül.

Láthatatlanságuk fő oka, hogy a családokban élő rokonaikkal ellentétben ők nem támadnak, nem keresik társaságunkat, magányos utazókként látogatják virágainkat.

A szorgalmukról és hihetetlen munkájukról ismeretes magányos méhfajok egy ujjnyinál vékonyabb járatokban keresnek menedéket.

Ezekbe a szűk résekbe a nőstény méhek nektárt és virágport, a darazsak megbénított ízeltlábúakat halmoznak fel, erre rakják petéiket, majd a bölcsőket sárdugóval zárják el, így biztosítva utódjaik biztonságos fejlődését. A kikelő lárv a táplálék elfogyasztását követően bebábozódik, majd a kifejlett rovar átrágja magát a sárdugón, és megkezdí felnőtt életét.

Az ember térhódításával, a természetes élőhelyek szűkülésével magányos segítők is nagy bajba kerültek: egyre kevesebb olyan helyet találnak, ami alkalmas az otthon kialakítására. Mára odáig jutottunk, hogy a megfelelő populáció fenntartásához elengedhetetlen az emberi segítség: a mesterséges rovar- és méhecskehotelek egyre nagyobb szerepet töltenek be túlélésükben.

Jó hír, hogy bölcsőkamrákat bárki könnyedén készíthet, akár az erkélyre, ablakpárkányra vagy a virágos balkonládák mellé is. Legegyszerűbb megoldás, ha egy kugli fába 10-14 mm átmérőjű furatokat készítünk, de a növénykarókból, bambuszrudakból összekötött méhecskehotel is könnyen elkészíthető.

A méhecskehotel vagy darázsgarázs készítése nem csak a magányos rovarok számára hasznos.

Gyermekeink környezeti nevelése szempontjából is rendkívül értékes foglalatosság, nem utolsósorban kiváló családi program. A hozzávalók gyűjtögetése remek alkalom a természettel történő kapcsolódásra, a hotelek megépítése közben pedig beszélgethetünk a beporzók természetben és emberi élelmiszerellátási láncban betöltött kiemelkedően fontos szerepéről is.

De lássuk, mennyi mindent használhatunk fel méhecskehoteleink elkészítéséhez:

- bambuszkarók, üreges növénytámaszok
- kifűrt fakuglik, megmaradt téglák
- termések, faágak, tobozok
- kémcső, parafadugó
- cserepek, cserépedények, kis kaspók
- fadarabok, nyesedékek, rönk- és kéregdarabok

Kertünk, párkányaink újonnan kihelyezett hoteleit érdemes február második felében, március elején elkészítenünk, és esőtől védett

helyre kihelyeznünk. Ha kíváncsiak vagyunk arra is, hogy miféle csodálatos fejlődési folyamatok zajlanak egy-egy üregben, akkor pár egyszerű trükkel látványhotelt is építhetünk.

